

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande - FOMU

Ny museipolitik (SOU 2015:89)

Styrelsen för nätverket Forskning vid museer (FOMU) vill här ge sina synpunkter på museiutredningen *Ny museipolitik SOU 2015:89* och dess förhållningssätt till forskning vid museer.

Sammanfattning

FOMU har tre övergripande kommentarer till utredningen:

1. **Forskning vid museer är vagt definierat och presenterat i utredningen.** Detta försvårar en förståelse av forskningens roll i museers verksamhet.
2. **Museiutredningen underskattar forskningens betydelse för att museer ska kunna utföra sitt uppdrag.** Det avancerade uppdrag som utredningen vill ge museer, kan inte uppfyllas utan en egen forskningsverksamhet. Museerna behöver frihet att själva definiera forskningens inriktning.
3. **Forskningens finansiering och hög kvalitet i forskningen hänger samman.** FOMU anser att hög vetenskaplig kompetens är avgörande för att erhålla forskningspengar, inte var forskare är verksamma.

1. Forskning vid museer är vagt definierat och presenterat

I förslaget till en museilag, anges att museer ska "*bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar*" (sidan 270). Museer förväntas "*bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad*" (sidan 276) och de förväntas ha hög kompetens "*inom sina ämnesområden*" (sidan 13). Genomgående presenteras museer som kunskapsinstitutioner, vilket vi instämmer i.

Utredningen specificerar dessvärre inte tillfredsställande vad som anges med forskning, vad som utgör hög kompetens och vad som innefattas i kunskapsuppbyggnad. FOMU anser, såsom utredningen också definierar (sidan 276), att forskning ska vara den systematiska verksamhet som forskarutbildade bedriver medan kunskapsuppbyggnad är ett vidare begrepp. Vi önskar därför att det klart framgår vad forskning är, och dess relation till kunskapsuppbyggnad och utvecklingsarbete på museerna.

Utredningen har en mycket tunn beskrivning av den forskning som sker på museer i dagsläget. Andra delar av museers verksamhet är bättre presenterade. Detta ger svårigheter med att förstå vad som avses med forskning, och försvårar en förståelse av forskningens roll i museers verksamhet.

2. Museiutredningen underskattar forskningens betydelse för att museer ska kunna utföra sitt uppdrag

Utredningen förmår inte beskriva forskningens betydelse för att museerna ska kunna vara kunskapsinstitutioner. Detta har att göra med den vaga definitionen av vad forskning är, och den dåligt underbyggda bakgrundsteckningen av den forskning som utförts på museer.

Vi saknar ett resonemang om betydelsen av egen forskningskompetens på museerna för att kunna skapa, värdera och kommunicera forskningsresultat. Hur ska museer till exempel kunna ge "reflektion, diskussion och initierade ställningstaganden" (sidan 227), "kritiskt granska och diskutera spridning av felaktiga och stereotypa tolkningar inom sina ämnesområden" (sidan 232) eller kunna "tillämpa olika teoretiska perspektiv och tolkningsmodeller på verksamheten generellt" (sidan 278) utan forskningskompetens? Här anser vi att utredningen inte förmår länka samman forskningskompetens med möjligheten att utföra det avancerade uppdrag man vill ge museer.

Utredningen anger att museer ska "bidra till forskningen" (sidan 276). Vi vill betona att museerna vare sig kan eller bör vara institutioner som enbart tillhandahåller källmaterial för forskare på andra institutioner. För att museers kunskapsbehov ska kunna bli tillfredsställda, behöver museer egen forskningskompetens. Museer måste bli sedda som forskningsinstitutioner, och inte enbart institutioner som kan *samarbeta* med forskare.

Museers forskning presenteras som i första hand forskning utgående från samlingarna (t.ex. sidan 242) och som forskning om "kulturavens betydelser" (sidan 227). FOMU anser att detta är en för snäv förståelse av vad museer har för behov. För att kunna fullgöra sitt uppdrag, behöver forskare vid museer frihet att själv avgöra sina forskningsbehov. Viljan att styra vad forskningen ska behandla rimmar illa med utredningens konstaterande att museer behöver vara fria kunskapsinstitutioner (sidan 262f).

3. Forskningens finansiering och hög kvalitet i forskningen hänger samman

Forskning är en form av museiverksamhet som *behöver* göras i samarbete med andra, inom och utom museisektorn, för att kunna hålla hög kvalitet. Nya samverkans- och utvecklingsprojekt, som utredningen vill stödja (sidan 263, 302), bör därför kunna innefatta forskningsprojekt och/eller forskningsförberedande projekt. Det skulle kunna möjliggöra ett förverkligande av de ambitioner som utredningen har för museisektorn, särskilt som dessa medel härigenom skulle bli tillgängliga för hela sektorn.

FOMU delar inte utredningens konstaterande att museer skulle ha svårare att söka forskningsmedel än andra forskare (sidan 241f). Det finns många exempel i Museisverige på hur forskare anställda vid museer tillsammans med forskare vid universitet och högskolor har sökt och blivit beviljade anslag för forskningsprojekt. Avgörande för att få forskningsmedel är kvalitet på forskningen och inte forskares organisatoriska hemvist. Däremot är välutvecklade kontakter med andra forskare en förutsättning för att kunna söka forskningsmedel, då dagens politik premierar forskning i samverkan mellan flertalet forskare.

Museer med forskare med hög kompetens har större sannolikhet att få ta del av forskningsmedel. Det betyder att museer behöver kunna rekrytera forskare med hög kompetens, och att kvaliteten på forskningen måste bedömas på samma sätt som forskning vid andra institutioner.

I detta ärende har Iréne Flygare, Upplandsmuseet, varit beslutande. Cecilia Bygdell, Upplandsmuseet, Ingela Bergman Silvermuseet/INSARC, Fredrik Svanberg Historiska museet, Anna Hansen Jamtil/NCK och Helena Victor Kalmar läns museum har varit föredragande.

Iréne Flygare
FOMU
Upplandsmuseet
Fyris torg 2
753 10 Uppsala